

דו"ח המרכז להעצמת האזרח ליום האישה הבינלאומי 2015

רקע:

לקראת יום האישה הבינלאומי שיחול בתאריך 8 למרץ 2015, גיבש המרכז להעצמת האזרח דו"ח הבוחן מספר מרכיבים הנוגעים לקידום נשים, כפי שמשקפים בהחלטות ממשלה. ממצאי הדו"ח מלמדים על פעילות הממשלה בנושאים שונים הקשורים בקידום נשים, הן בהיבטי ביצוע וקידום תכניות וכלי מדיניות, הן באמצעות מינוי בפועל של נשים לתפקידי מפתח במגזר הציבורי והן בגיבוש עמדה ממשלתית ביחס להצעות העולות מן הכנסת בתחום קידום מעמד האישה.

במסגרת הדו"ח נבדקו שלושה מרכיבים:

1. ההחלטות הביצועיות שנוגעות לקידום נשים בשלוש הממשלות האחרונות – הממשלה ה-31 בראשותו של אהוד אולמרט, הממשלה ה-32 בראשות בנימין נתניהו והממשלה ה-33 בראשות בנימין נתניהו.
2. בחינת המינויים שאישרה הממשלה ה-33 בראי מגדרי.
3. עמדת הממשלות שתי הממשלות האחרונות – ה-32 וה-33 – ביחס להצעות חוק פרטיות הנוגעות לקידום נשים – כפי שמתבטאות בהחלטות וועדות שרים לענייני חקיקה.

ממצאים:

1. החלטות ביצועיות לקידום נשים:

הממשלה ה-31 בראשות אולמרט:

קיבלה החלטה **ביצועית אחת** הקשורה לקידום נשים:

- החלטה 1362 בתאריך 11.11.2007 – ייצוג הולם לנשים בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות.

הממשלה ה-32 בראשות בנימין נתניהו:

קיבלה סה"כ **4 החלטות ביצועיות** לקידום נשים:

- החלטה 149 מתאריך 12.5.2009 – עידוד תעסוקת נשים.
- החלטה 2289 מתאריך 29.9.2010 – תכנית ניסיונית רב שנתית לשילוב נשים מאוכלוסיית המיעוטים, המצטיינות בלימודיהן, במוסדות להשכלה גבוהה ובמקצועות מבוקשים.
- החלטה 4056 מתאריך 29.12.2011 – מניעת הדרת נשים מן המרחב הציבורי.
- החלטה 4382 מתאריך 11.3.2012 – ציון יום האישה הבינלאומי – העלאת שיעור ייצוג הנשים במישור המוניציפאלי.

הממשלה ה-33 בראשות בנימין נתניהו:

קיבלה סה"כ **4 החלטות ביצועיות** לקידום נשים:

- החלטה 2084 מתאריך 7.10.2014 – אימוץ המלצות הוועדה לבחינה מגדרית של תקציב המדינה בישראל.
- החלטה 2043 מתאריך 7.10.2014 – קידום נשים ושילובן בשירות המדינה.
- החלטה 1697 מתאריך 8.6.2014 – החלטת המשך לקידום ושילוב נשים בשירות המדינה.
- החלטה 1526 מתאריך 30.3.2014 – מניעת הדרת הנשים במרחב הציבורי.

2. בחירת המינויים שאישרה הממשלה הנוכחית בראי מגדרי:

בדיקה של כלל המינויים שביצעה הממשלה ה-33 בראשות בנימין נתניהו, מעלה את תמונת המצב הבאה:

- סה"כ קיבלה הממשלה 168 החלטות על מינויים (מינוי יכול להיות של בעל תפקיד יחיד, מינוי של מספר חברים או כינון של וועדה שלמה).
- ב-168 החלטות בעניין מינויים שקיבלה הממשלה, היא מינתה בפועל 322 איש.
- מתוך 322 איש שמונו – רק 102 מתוכן היו נשים (כ-31%).
- מבדיקה של מינויים פרטניים לתפקידים בכירים (כלומר בניכוי מינויי ועדות, מועצות וגופים נבחרים) עולה כי מתוך 127 מינויים פרטניים מונו 24 נשים בלבד (כ-18%).
- בדיקת מינויים של מנכ"לי משרדים בממשלה ה-33 מעלה כי מתוך 25 מינויים של מנכ"לים רק 6 מינויים היו של נשים (24%).
- בדיקת המינויים בשירות החוץ – מינויים לתפקידי שגרירים וקונסולים המאושרים על ידי הממשלה מעלה כי מתוך 44 מינויים שאושרו על ידי הממשלה רק 5 היו נשים (כ-11%).

3. עמדת הממשלה ביחס להצעות חוק פרטיות העוסקות בקידום נשים:

בדיקה זו בחנה את הצעות החוק שהוגשו באופן פרטי על ידי חברי הכנסת שעניינן קידום נשים, ואת עמדת הממשלה כלפי הצעות אלו, כפי שמתבטאת בהחלטות ועדת שרים לענייני חקיקה. הבדיקה כללה את שתי ממשלות האחרונות – הממשלה ה-32 בראשות בנימין נתניהו, והממשלה ה-33 בראשות בנימין נתניהו.

הממשלה ה-32 (הכנסת ה-18):

- סה"כ נידונו במסגרת ועדת שרים לענייני חקיקה 40 הצעות חוק פרטיות העוסקות בקידום נשים. מתוך 40 הצעות חוק אלו – 15 הוגשו על ידי חברות כנסת (נשים) ו-25 על ידי חברי כנסת (גברים).
- המפלגה שהגישה הכי הרבה הצעות חוק פרטיות לקידום נשים הייתה מפלגת קדימה (18 הצעות חוק), אחריה מרצ (5 הצעות חוק), אחריהן העבודה, חד"ש, הבית היהודי (3 הצעות חוק), אחריהן הליכוד, ישראל ביתנו ובל"ד (2 הצעות חוק) ואחריהן ש"ס (הצעת חוק אחת).
- מתוך הצעות החוק הפרטיות שהוגשו, תמכה הממשלה ב-7 החלטות והתנגדה ל-23. בנוגע ל-10 החלטות ממשלה נוספות, לא גיבשה הממשלה עמדה וביקשה פרטים והמלצות נוספים בטרם תגובש עמדתה לקראת ועדת שרים לענייני חקיקה. עבור 30 הצעות לגביהן גיבשה הממשלה עמדה סופית, החלוקה באחוזים הינה: 23% תמיכה ו-77% התנגדות.

דוגמאות להצעות חוק בהן תמכה הממשלה:

- הצעת-חוק עבודת נשים (תיקון - הארכת חופשת לידה), התשס"ט-2009 של חה"כ דליה איציק ואחרים (פ/1604).
- בהצעת חוק תגמולים לנשים השוהות במקלטים לנשים מוכות (מענק הסתגלות), התשע"א-2011 של חה"כ זהבה גלאון ואחרים (פ/3232).

דוגמאות להצעות חוק להן התנגדה הממשלה:

- הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון - ייצוג הולם לנשים בבחירות לרשויות המקומיות), התשע"ב-2011 של חה"כ חנין זועבי וג'מאל זחאלקה (פ/3798).
- הצעת חוק החברות (תיקון - ייצוג הולם לנשים בחברות ציבוריות), התש"ע-2010 של ח"כ חיים אורון ואחרים (פ/1999).

הממשלה ה-33 (הכנסת ה-19):

- סה"כ נידונו במסגרת ועדת שרים לענייני חקיקה 18 הצעות חוק פרטיות העוסקות בקידום נשים. מתוך 18 הצעות חוק אלו – 14 הוגשו על ידי חברות כנסת (נשים) ו-4 בלבד על ידי חברי כנסת (גברים).
- המפלגה שהגישה הכי הרבה הצעות חוק פרטיות לקידום נשים הייתה מפלגת יש עתיד (9 הצעות חוק), אחריה מרצ (3 הצעות חוק), אחריהן בל"ד (2 הצעות חוק), ואחריהן הבית היהודי, התנועה, ש"ס, יהדות התורה (הצעת חוק אחת).
- מתוך הצעות החוק הפרטיות שהוגשו, תמכה הממשלה ב-13 החלטות והתנגדה ל-5, כלומר 72% תמיכה ו-28% התנגדות. ניתן לראות בבירור כי הממשלה תמכה באופן גורף בהצעות חוק שהגיעו מהקואליציה והתנגדה להצעות חוק שהוגשו על ידי האופוזיציה.

דוגמאות להצעות חוק בהן תמכה הממשלה:

- הצעת חוק עבודת נשים (תיקון - הגנה לעובדת העוברת טיפולי פוריות), התשע"ג-2013 של חה"כ אורית סטרוק ואחרים (פ/1566).
- הצעת חוק בתי המשפט (תיקון - ייצוג הולם לנשים בוועדה לבחירת שופטים), התשע"ג-2013 של חה"כ עליזה לביא ואחרים (פ/1377).

דוגמאות להצעות חוק להן התנגדה הממשלה:

- הצעת חוק עבודת נשים (תיקון - הגבלת פיטורים של אישה השוהה במקלט לנשים מוכות), התשע"ד-2013 של חה"כ מיכל רוזין ואחרים (פ/1701)
- הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון - ייצוג הולם לנשים בבחירות לרשויות המקומיות), התשע"ג-2013 של חה"כ חנין זועבי ואחרים (פ/543).

מסקנות מרכזיות:

1. בהתחשב באורך הכהונה הקצרה של הממשלה הנוכחית, הנתונים מעידים על כך כי ממשלה זו הייתה הפעילה והתומכת ביותר בכל הקשור לקידום נשים. הדבר מתבטא הן בכמות ההחלטות הביצועיות שהעבירה בנושא זה ביחס לקודמותיה, והן בשיעור הגבוה של התמיכה בקידום הצעות חקיקה העוסקות בקידום נשים, כפי שעלו מהחלטות ועדת שרים לענייני חקיקה.
2. ניתן לראות שינוי מגמה ברור בעמדת ועדת השרים לענייני חקיקה בין הממשלה הנוכחית לזו הקודמת בכל הקשור להגברת התמיכה בהצעות חוק פרטיות הנוגעות לקידום נשים. סיבה מרכזית לכך הינה העובדה שחלק גדול מיוזמות החקיקה הפרטיות בתחום קידום הנשים בעת הממשלה הנוכחית הגיעו מחברי כנסת החברים בקואליציה.
3. בתחום המינויים, ניתן לראות עדיין את עומק האפליה המגדרית בשירות המדינה, המצביע על השיעור הנמוך של הנשים המתמנות לתפקידים בכירים. ראוי לציין במיוחד את האבחנה בין מינוי נשים לחברות במועצות, וועדות וגופים מייעצים, שם ניתן לראות שיעור גבוה יותר של נשים, העומד על כ-40%, לעומת מינויים פרטניים של בכירים (כגון תפקידי מנכ"ל, יו"ר, ראשי גופים ומנהלות וכן סגנים בכירים) – שם יורד שיעור הנשים לכדי כ-18% בלבד. הנתונים הללו תומכים במסקנה כי ככל שהתפקיד הציבורי הינו בכיר יותר, כך יורד שיעור הנשים הממונות.